

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. II. De Debiti remissione, quæ excusat a Restitutione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

quamvis negetur a Lug. disp. 21. sect. 6., & Sanch. lib. 6. cap. 12. num. 26., videtur tamen admitti a Pal. tom. 3. tract. 16. disp. 3.. Et sane quod possit aere alieno gravatus religionem ingredi, praescindendo a prohibitione Sixti V., docent D. Th., & alii apud Sanch. cap. 19. contra Molin. tom. 3. disp. 758., quia obligatio restituendi non est tanti, ut possit privare hominem bono superioris ordinis, quale est Deo vitam addicere in religione, ut dicemus in calce articuli sexti.

Respondeo, antecedens communius negari, & solum a Pal. disputationis gratia oppositam sententiam sustineri loc. cit. Verum admissio antecedente, negatur consequentia; Et disparitas est manifesta, quia religiosus quicquid acquirit, monasterio acquirit; Unde nihil prodesse potest creditoribus, quod debitor in religione aliquid suo labore acquirit, & consequenter non tenetur laborare, ut satisfaciatur.

ARTICULUS II.

De Debiti remissione, quae excusat a restitutione.

- I. Condonatio creditoris tunc excusat debitorem a restituendo, quando ea est plene libera, & a jure non irritatur.
- II. Remissio facta debitori fingenti se pauperem est invalida, utpote facta per dolum circa causam finalem.
- III. Si condonetur pars debiti ob metum injustum, ne scilicet totum creditum amittatur ob culpam debitoris, talis condonatio est invalida; secus vero si fiat ob metum justum, ne scilicet totum creditum amittatur ob debitoris inopiam.
- IV. Est etiam invalida, si metus a tertia persona incutiatur ad remissionem extorquendam.

V. Debitor, qui sine fraude se composuit cum creditoribus, non tenetur deinde partem debiti sibi remissam restituere, si deveniat ad pinguem fortunam; secus si sese in Ecclesiam recipiat, ut pars debiti sibi remittatur.

VI. Excusatur a restitutione debitor, cui constat de voluntate sive formali, sive praesumpta creditoris debitum remittentis; secus vero si de ea dubiet.

I. **Q**uæritur primo, Quanam condonatio creditoris excuset a restitutione debitorem?

Respondeo, excusare solum illam, quæ fit omnino libere, & a jure non impeditur; talis enim condonatio æquivalet restitutioni, tollitque injuriam auferendam per restitutionem; eo quod scienti, & volenti, quod non fiat restitutio, nulla fit injuria. Quia tamen condonatio est quædam donatio, & donatio, ut sit valida, debet esse omnino libera, ita ut si per metum fiat, sit invalida, ideo condonatio, quæ est involuntaria simpliciter, aut mixta cum involuntario, non deobligat a restitutione; ut si fiat per ignorantiam, per metum gravem, aut levem, quamvis reverentialem, per dolum, & fraudem debitoris; Et universim quæ donationem invalidant, pariter invalidant debiti condonationem.

Præterea condonatio, ut excuset a restitutione, debet a jure non impedi; nam, verbi gratia, furiosus, & pupillus sicut non possunt donare, ita nec debitum remittere, jure impediante talem donationem. Pariter si Episcopus aliquid in visitatione accipiat præter sumptus necessarios, & remissionem obtineat, invalida est remissio; Immo tenetur duplum restituere infra mensem sub pœna interdicti ab ingressu Ecclesiæ ipso facto incur-

curranda, ex cap. *Exigit*, de censibus, & exactionibus. Similiter Canonicus, qui divinis officiis non interfuit, non potest retinere distributiones respondentes tempori absentiae, etiamsi illarum remissionem obtineat a reliquis Canonicis; nam talis remissio impeditur, & irritatur a jure; ut constat ex Tridentino sess. 24. cap. 12.

II. Infertur ex dictis primo, condonationem factam debitori fingenti se pauperem esse invalidam, si creditor illam faciat praetextu paupertatis; cum talis donatio facta per dolum circa causam non impulsivam, sed finalem, seu motivam, sit nulla, utpote involuntaria, ut notant Lessl. cap. 17. num. 33., Bonac. de Contractibus quaest. 1. punct. 2. §. 2., & alii communiter.

III. Infertur secundo, quod quando creditor remittit partem debiti, timens, quod aliter totum creditum sit amissurus ob culpam debitoris, remissio etiam sit invalida: cum fiat per metum injustum, unde est involuntaria; secus vero si creditor remittat partem debiti timens, ne aliter totum creditum sit amissurus sine culpa debitoris, verbi gratia, ob ejus inopiam; ut notat Rebel. lib. 2. cap. 16. Sanch. & alii; in tali enim casu videtur voluntarie remittere sine fraude, & violentia.

IV. Dubium est, An sit valida remissio partis debiti, quando fit ex metu, ne totum creditum amittatur, & metus non incutitur a debitore, sed a tertia persona?

Sylvest. V. *Restitutio*, & alii docent esse validam. Bonac. tamen hic verius negat, quoties metus incutitur ad extorquendam remissionem; cum non videatur talis remissio omnino libera.

V. Infertur tertio, excusari a restitutione illum, qui a creditore petit, & obtinet remissionem, quamvis non offerat solutionem, nec sit paratus sol-

vere; per hoc enim non tollitur, quominus libere, & valide creditor remittat.

Infertur ultimo, debitorem, qui se composuit cum creditoribus contentis minore summa, non teneri restituere totum debitum, si veniat ad pinguorem fortunam; quia talis compositio habet vim remissionis, & donationis, dummodo abfuerit fraus, dolus, aut metus; Et ideo quando debitor potens omnibus satisfacere sese recipit in Ecclesiam, vel in locum distantem, ut debiti remissionem in totum, aut in partem obtineat, talis remissio est invalida, ut docent Sa, Navar., Sylvest., & alii apud Bonac.; Quicquid alii sentiant in contrarium.

VI. Quæritur secundo, An excusetur a restitutione debitor, cui constat de voluntate formali, vel praesumpta creditoris debitum remittentis?

Respondeo cum communi affirmative, quoties id constat absque ullo dubio; cum in tali casu nihil retineatur invito domino: Unde fit excusari aliquando filiumfamilias, si non restituat ob praesumptam Patris voluntatem; quam licet conijcere ex amore Patris erga filium, ex modica quantitate rei ablata respectu bonorum Patris, &c. Et Sa V. *Restitutio* num. 31. addit, non teneri ad restitutionem illum, qui aliquid accepit a domino, quod si petiisset, ei libenter datum fuisset; non enim invito domino retinet: Si tamen dubitatur de voluntate creditoris aut formali, aut praesumpta, restitutio facienda est, cum in dubio judicandum sit in favorem possidentis.